

Nr 191

Av herrar **Ahman** och **Rimås**, om sänkning av den övre belåningsgränsen för lånegaranti vid inköp av egnahemsjordbruk.

I statsverkspropositionen för budgetåret 1957/58 har under nionde huvudtiteln upptagits bl. a. anslag till »täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti». För budgetåret 1955/56 hade anslagits till nämnda ändamål 100 000 kronor, men nettoutgiften hade uppgått till 575 309 kronor.

Lantbruksstyrelsen har i skrivelse den 28 augusti 1956 beträffande de föreslagna garantibeloppen för jordbruksegnahemslån och driftlån bl. a. anfört följande:

Vad beträffar jordbruksegnahemslånen har riksdagen för innevarande budgetår medgivit, att statlig garanti för ändamålet må beviljas intill ett belopp av 20 000 000 kronor. Detta maximibelopp har alltsedan budgetåret 1952/53 varit oförändrat. I fråga om driftlånen har ramen för innevarande budgetår bestämts till samma belopp som gällde nästföregående år, nämligen 6 000 000 kronor. Efterfrågan på jordbruksegnahemslån och driftlån har emellertid under de sista budgetåren icke kunnat tillgodoses inom sagda ramar. Emellertid torde av flera skäl en viss återhållsamhet vid lånegarantigivningen och även en skärpt prövning av de sökandes kvalifikationer vara påkallad. Vad sistnämnda fråga angår framhåller styrelsen, att av de i det föregående angivna förlusterna, som uppstått till följd av de statliga garantiåtagandena, den avgjort övervägande delen hänför sig till garantiåtaganden för jordbruksegnahemslån och driftlån, d. v. s. till den statliga jordbruksegnahemsverksamheten. Detta förhållande torde få ses i samband med den betydande utvidgning av det statliga risktagandet på detta område, som skedde i samband med införandet av de nu gällande reglerna på området. Dessa innebär nämligen bl. a., att möjlighet skapats att lämna lånegaranti för så höga belopp, att samtliga kostnader för förvärv och istandsättande av ett jordbruk skall kunna täckas, och att därjämte under vissa förutsättningar lånegaranti kan beviljas för inköp av för driften erforderliga inventarier. I förhållande till tidigare gällande bestämmelser på området innebar de nya bestämmelserna bl. a. den ändringen, att den övre belåningsgränsen för fastigheter höjdes från 90 till 100 procent av det uppskattade värdet och att dessutom möjlighet till lånegaranti för inköp av inventarier infördes. Det är självfallet, att en lånegarantigivning av denna typ, där även helt obemedlade skall kunna erhålla stöd för igångsättande av jordbruksföretag, måste innebära risker för det allmänna. Man får sålunda icke av de siffror, som anförts angående förlusterna på garantiåtaganden under de gångna åren, draga den slutsatsen, att förlusterna även i fortsättningen kommer att hålla sig vid samma nivå som hittills. Sedan priserna på jordbruksfastigheter under de senaste åren visat en tendens att stagnera eller t. o. m. sjunka,

torde man tvärtom ha anledning räkna med att förlustriskerna kommer att öka. Även det nya prissättningssystem för jordbruksprodukter, som tillämpas fr. o. m. den 1 september 1956, kommer givetvis att medföra ökade risker, vilka kan bli särskilt besvärande för de jordbrukare, som har svag ekonomisk ställning och därför har svårt att bära de förluster, som prisfall under vissa perioder kan medföra.

Det torde finnas god anledning för riksdagen att till förnyad prövning upptaga frågan om en sänkning av den övre belåningsgränsen för att förebygga ökade förluster å jordbruksegnahemslåneverksamheten.

De av lantbruksstyrelsen framförda synpunkterna med anledning av de starkt ökade förlusterna för budgetåret 1955/56 jämfört med budgetåret 1954/55 och styrelsens hänvisning till de sannolika orsakerna härtill kunna enligt vår mening icke lämnas obeaktade av riksdagen. Detta så mycket mera som, såsom styrelsen påpekat, man har anledning att räkna med att förlustriskerna komma att öka och en skärpning av nu gällande bestämmelser för beviljande av lånegaranti för jordbruksegnahem och driftlån kan anses påkallad.

En återgång till en övre belåningsgräns av 90 % av uppskattat värde torde eliminera en stor del av förlustriskerna och är fullt tillräcklig för att tillgodose behovet av ekonomiskt stöd till mindre bemedlade som önska förvärva jordbruksegnahem. Det sjunkande antalet jordbruk, av den storlek som kan ifrågakomma, torde mer än väl finna köpare bland unga jordbrukare, jordbrukarsöner och lantarbetare, som kunnat anskaffa resterande köpeskilling genom sparmedel eller privat borgen. Ett dylikt eget eller annat privat risktagande innebär säkerligen också en pålitligare granskning av sökandens personliga förutsättningar att genomföra de med lånen avsedda företagen än den lantbruksnämndernas tjänstemän kunna åstadkomma. En sänkning av övre gränsen med 10 % skulle även skapa möjlighet för flera sökande att erhålla lånegaranti inom föreslagen garantiram.

Det måste också anses oriktigt att det allmänna genom borttagande av personligt risktagande och behov av personligt sparande bidraga till ökad konkurrens om möjligheterna för kunniga och skötsamma jordbrukarsöner att skaffa sig ett eget jordbruk. Detta så mycket mera som det numera är lättare att finna en god och mera bekymmersfri inkomst inom de flesta yrken än på jordbruk av här avsedd storlek.

Under åberopande av det anförde få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att den övre belåningsgränsen för lånegaranti vid inköp av egnahemsjordbruk sänkes från nuvarande 100 % till tidigare gällande 90 %.

Stockholm den 24 januari 1957

Hj. Åhman

S. Rimås
